

Výročná správa

2004

© Foto: Olga Bleyová

„Navzdory všetkému slnko vychádza každý deň“ • „In spite of everything, the sun comes up everyday“

Služby obetiam v Európe a vo svete

Služby pre obeť trestnej činnosti vznikali postupne v krajinách západnej Európy a v severnej Amerike v druhej polovici 20. storočia preto, aby pomáhali obetiam a svedkom trestných činov a ich blízkym pred, počas a po skončení trestného konania. Ich zameranie a činnosť určujú 2 základné princípy:

1. **Právam obetí musí byť priznaná rovnaká dôležitosť ako právam páchatelov**
2. **Proces konania s páchatelom nesmie prehlbovať stres alebo zväčšovať problémy obeť TČ**

Organizácie na pomoc obetiam v západnej Európe sa v roku 1989 združili v nadnárodnej mimovládnej organizácii Európske fórum služieb obetiam (European Forum for Victim Services - ďalej EFVS) a do tejto organizácie boli po zmenách politického režimu v strednej a východnej Európe postupne prijaté aj organizácie z Maďarska, ČR, Slovenska a Estónska.

Podľa EFVS obeť TČ musia mať právo na:

- rešpekt a uznanie v každej etape procesu trestného konania,
- informácie a vysvetlenia týkajúce sa pokračovania ich prípadu,
- podávanie informácií o úradných rozhodnutiach, ktoré sa týkajú páchatela,
- dostupnosť právnych rád bez ohľadu na vlastné finančné možnosti,
- ochranu súkromia a osobnej bezpečnosti,
- odškodnenie ako od páchatela, tak aj od štátu.

Služby pre obeť musia byť:

- rovnako prístupné každému, kto ich potrebuje,
- poskytované vybranými a školenými pracovníkmi,
- bezplatné, dôverné, nezávislé a zabezpečujúce osobnú nezávislosť obeť v rozhodovaní.

Budovanie služieb pre obeť v SR

Nepoznajúc možnosti a právne úpravy postavenia obeť a služieb pre obeť, cítili sme ich absenciu i v našej krajine a v roku 1996 sme sa sústredili na túto problematiku v projekte programu PHARE-LIEN. Už v septembri roku 1997 sme v Bratislave otvorili historicky prvú poradňu pre obeť trestnej činnosti na Slovensku, ktorá v roku 1999 získala aj právnu subjektivitu ako občianske združenie pod názvom Pomoc obetiam násillia. Poradňa poskytovala služby v Bratislave, ale prijímala pritom klientov z celého Slovenska. Okrem priamych služieb obetiam sa sústredovala aj na prevenciu viktimizácie. 20. apríla 2000 prijala vláda SR uznesenie č. 273, ktorým v bode B.3. uložila ministrom vnútra SR „iniciováť zriadenie poradní pre obeť trestných činov v krajských mestách SR“. Následne bol uznesením Rady vlády pre prevenciu kriminality č. 18/2000 schválený zámer zriadiť poradne pre obeť trestných činov v kraj-

ských mestách SR. Mimovládna organizácia Pomoc obetiam násillia prijala úlohu spolupracovať pri realizácii tohto zámeru organizačne, odborné a metodicky. Štátny rozpočet mal zabezpečiť financovanie budovania a prevádzky krajských poradní. Zároveň minister vnútra vyzval primátorov krajských miest na spoluprácu pri budovaní tohto systému. Hlavným cieľom bolo vytvoriť funkčnú sieť služieb obetiam, ktorá bude poskytovať nezávislé, bezplatné a diskkrétne služby pre obeť tak, aby prístup k nim bol uľahčený pre všetkých občanov na celom území SR. Tieto služby musia byť kompatibilné s európskymi štandardmi, aby sa mohli stať ohniskom nadnárodnej siete služieb obetiam.

Pomoc obetiam násillia získala grantovú podporu pre tento projekt z programu PHARE - Rozvoj občianskej spoločnosti, z Veľvyslanectva Veľkej Británie (na realizáciu školení pre budúcich odbor-

ných pracovníkov poradní) a z Veľvyslanectva Francúzskej republiky. Najdôležitejším zdrojom bol však projekt financovaný z programu PHARE - ACCESS, vďaka ktorému sa podarilo sieť 8 krajských poradní dobudovať personálne a čiastočne aj priestorovo do marca 2003. Až do roku 2003 neboli zo štátneho rozpočtu uvoľnené nijaké finančné prostriedky. V priebehu roka 2003 sa výrazne posilnila podpora zo strany Ministerstva vnútra SR, krajských úradov a samospráv niektorých miest (najmä Trnava, Trenčín), takže ku koncu roka 2003 boli otvorené poradne v samostatných priestoroch vo všetkých krajských mestách. Ich integrálnym doplnkom sa stala celoslovenská telefonická Linka pomoci (finančne podporená od júna 2003 do júna 2004 z grantového programu Veľvyslanectva USA), ktorá poskytuje informácie o službách a krízové poradenstvo na tzv. zvýhodnenom čísle 0850 111 321.

Významné podujatia PON v roku 2004

26. - 30. 5. 2004: **Konferencia EFVS, Helsinky** (PON pripravil program sekcie „Cezhraničné obeť TČ“)

Júl 2004: **metodicko - supervízne návštevy v poradniach PON**

28. - 31. 8. 2004: **základný a nadstavbový kurz pre odborných pracovníkov PON** (Chata STÚ v Kálnici)

7. - 8. decembra 2004: **konferencia, multimediálna prezentácia a interný seminár PON** pri príležitosti Dňa ľudských práv (Liga za duševné zdravie, Bratislava - Petržalka)

7. decembra 2004: **Valné zhromaždenie PON**

Projektové aktivity PON v roku 2004

Základnou aktivitou PON je poskytovanie poradenských služieb pre obeť trestných činov v poradniach a na Linke pomoci PON. Táto činnosť bola v zásadnej miere podporená dotáciou zo štátneho rozpočtu prostredníctvom krajských úradov. Okrem toho boli realizované tieto projekty:

1. Prevencia a pomoc obetiam obchodovania so ženami

realizácia: Linka pomoci PON

finančná podpora: Veľvyslanectvo USA v SR

2. Spravodlivosť pre obeť - profesionálna pomoc obetiam trestných činov

realizácia: OZ PON

finančná podpora: Trust program konzorcium Nadácie otvorenej spoločnosti, vzdelávacej nadácie Jana Husa Nadácie pre deti Slovenska „Inštitucionálny rozvoj MNO“

3. Informačný prameň

realizácia: PON Prešov

finančná podpora: Komunitná nadácia Prešov

4. Všetci spolu

realizácia: PON Prešov

finančná podpora: Komunitná nadácia Prešov

5. Poradenstvo obetiam

realizácia: PON Trnava

finančná podpora: Mesto Trnava

6. PON - Pomoc pre všetkých

realizácia: PON Nitra

finančná podpora: Nitrianska komunitná nadácia

7. Vzdelávanie v ekonomike

realizácia: Centrála PON

finančná podpora: 1. Slovenské neziskové servisné centrum

V spolupráci so zahraničnými partnerskými organizáciami boli pripravené a Európskou komisiou akceptované 4 projekty, ktoré budú implementované od nasledujúceho roka:

ASTREIA (vzdelávanie justičných pracovníkov) - Portugalsko, Slovensko, ČR

CD DIVA (metodologické a dokumentačné otázky problematiky pomoci obetiam TČ) - Francúzsko, Slovensko, Belgicko, Rakúsko

MUSAS II (pomoc deťom obetiam trestnej činnosti) - Portugalsko, Belgicko (Flámsko), ČR, Fínsko, Holandsko, Slovensko, Švédsko

PANDORA (domáce násillie) - Portugalsko, Slovensko, ČR, Maďarsko, Španielsko

Služby obetiam PON v roku 2004

V roku 2004 pracovalo v sieti PON 8 poradní vo všetkých krajských mestách. Okrem toho poskytovalo služby klientom aj centrum pre obe domáceho násillia PON - Krídla v Prešove (prevádzkované spoločne s Národnou asociáciou sudkýň Slovenska). Občianske združenie Pomoc obetiam násillia malo v roku 2004 2 interných zamestnancov a 85 externých spolupracovníkov. V poradniach PON poskytovalo poradenstvo a ďalšie služby pre obeť 30 právnikov, 25 psychologov a 16 sociálnych pracov-

níkov. Na Linke pomoci pracovalo 10 konzultantov.

K štandardným službám všetkých poradní patrí poradenstvo pre obeť a svedkov trestných činov pred, počas i po skončení trestného konania poskytované právnikmi, psychológmi a sociálnymi pracovníkmi (prvú konzultáciu zásadne poskytuje dvojica konzultantov právnik a psychológ, resp. právnik a sociálny pracovník spoločne), sprevádzanie na výsluchy

a svedecké výpovede, sprostredkovanie krízového ubytovania. V indikovaných prípadoch PON poskytuje aj nadštandardné služby ako je právna pomoc a zastúpenie (najmä v prípadoch znásillnenia, obchodovania s ľuďmi a závažných prípadoch domáceho násillia), alebo dlhodobá psychologická a psychoterapeutická pomoc.

V roku 2004 poradne PON prijali 1 094 klientov, ktorým poskytli spolu 1 555 konzultácií. Linka pomoci prijala 1 059 volaní.

Tabuľka č. 1: Počty klientov poradní PON podľa povahy prípadu

Kategória	spolu	%
Domáce násillie	738	67,5 %
Prevenčia	51	4,7 %
Inštitucionálne násillie	48	4,4 %
Násillie a konflikty v susedstve	45	4,1 %
Ďalšie	39	3,6 %
Sexuálne motivované trestné činy a zneužívanie	35	3,2 %
Dopravné nehody	32	2,9 %

Psychické poruchy	29	2,7 %
Násillie a konflikty na pracovisku	22	2,0 %
Iné násillie trestné činy	22	2,0 %
Podvody	16	1,5 %
Krádeže (vreckové, autá, veci z auta...)	5	0,5 %
Bytové krádeže, krádeže vlámaním	5	0,5 %
Obchodovanie s ľuďmi	4	0,4 %
Nešťastné udalosti, živelné pohromy	3	0,3 %
SPOLU	1 094	100,0 %

Poznámka: Viac ako 60 % klientely PON v roku 2004 tvorili obeť domáceho násillia, čo je, pravdepodobne dôsledok nedávnych zmien v legislatíve o domácom násillí, zvýšenej efektívnosti práce polície a zlepšenou vymožiteľnosťou práva v tejto oblasti.

Rozširovanie služieb

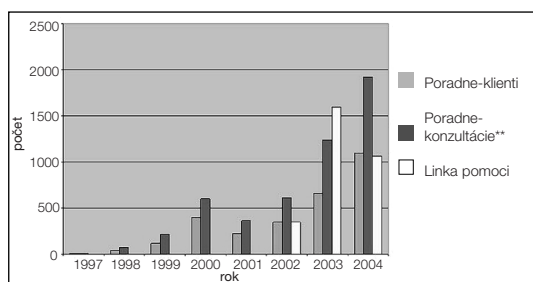
Vďaka rozšíreniu poradenskej siete sa zlepšila prístupnosť klientov z celého Slovenska k službám pre obeť, čoho dôsledkom je skutočnosť, že v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi prišlo k výraznému nárastu počtu klientov a poskytovaných služieb.

Tabuľka č. 2: Počet klientov a konzultácií v rokoch 1997 - 2004

	ROK								
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	SPOLU
Poradne-klienti*	6	42	114	399	220	346	659	1094	2 880
Poradne-konzultácie**	6	70	210	599	361	609	1240	1921	5 016
Linka pomoci						345	1591	1059	2 995
SPOLU konzultácie	6	70	210	599	361	954	2831	2980	8 011

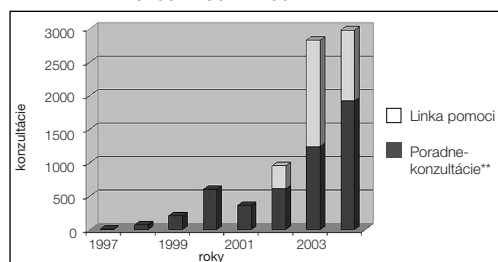
Poznámka: V roku 2003 boli prevádzkové hodiny Linky pomoci 10 hodín denne vďaka finančnej podpore Veľvyslanectva USA. Po skončení podpory boli prevádzkové hodiny obmedzené na 4 hodiny denne. S tým súvisí pokles prijatých volaní.

Obrázok 1: Počet klientov a konzultácií v rokoch 1997 - 2004

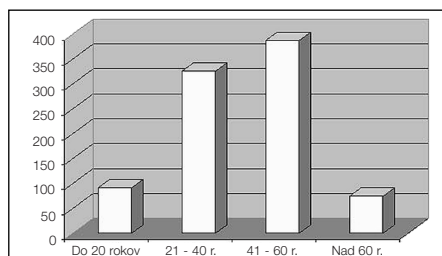

Poznámka: *Udáva počet individuálnych klientov
** Udáva počet poskytnutých konzultácií vrátane opakovaných

Obrázok 2: Konzultácie v poradniach a na Linke pomoci v rokoch 1997 - 2004

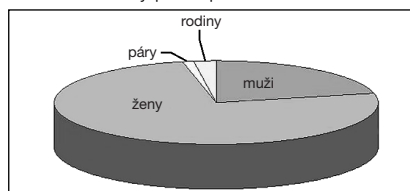

Obrázok 4: Klienti PON v roku 2004 podľa veku

Poznámka: Najmladší klient PON mal 2 roky, najstarší klient mal 85 rokov

Obrázok 3: Zloženie klientely podľa pohlavia v r. 2004

Poznámka: Tradične do poradní pre obeť prichádza dvojnásobne vyšší počet žien ako mužov. V ojedinelých prípadoch prichádzajú vo dvojiciach alebo ako rodiny.

Okrem konzultácií a ďalších služieb poradní poskytovalo služby klientom aj centrum pre obeť domáceho násillia PON - Krídla v Prešove (prevádzkované spoločne s Národnou asociáciou sudkýň Slovenska). Centrum poskytlo v roku 2004 krízové ubytovanie 13 klientom.

Najčastejšou formou kontaktu klienta s PON je osobná návšteva alebo telefonát, v roku 2004 sa okrem toho na centrálu PON obrátilo 25 klientov písomne (poštou alebo e-mailom).

Hospodárenie PON v roku 2004

Príjmy	
Dotácie zo štátneho rozpočtu	2 450 000
Dotácie z rozpočtu samospráv	40 000
Prijaté granty	480 000
Príspevok z podielu zaplatenej dane 2 %	128 000
Prijaté príspevky od fyzických osôb	15 000
Členské príspevky	8 000
Výnosy z vlastnej činnosti (kurzy)	7 000
Úroky	2 000
Iné výnosy (vrátaná DPH)	123 000
Kurzové zisky	1 000
Predaj majetku	6 000
Spolu	3 260 000

Výdavky	
Spotreba materiálu	246 000
Spotreba energií	32 000
Opravy a udržiavanie	1 000
Cestovné	70 000
Náklady na reprezentáciu	1 000
Ostatné služby	1 471 000
Mzdové náklady	1 328 000
Zákonné sociálne poistenie	127 000
Zákonné sociálne náklady	13 000
Ostatné dane a poplatky	2 000
Kurzové straty	7 000
Bankové poplatky	12 000
Odpisy DNM a DHM	119 000
Konferenčné a členské poplatky	14 000
Spolu	3 443 000

POMOC OBETIAM NÁSILIA - VICTIM SUPPORT SLOVAKIA

Mimovládna organizácia na pomoc obetiam trestnej činnosti • Člen Európskeho fóra služieb obetiam • Člen Ligy za duševné zdravie

Orgány PON v roku 2004

RADA PON: JUDr. Imrich Angyal - predseda Rady PON, PhDr. Jana Šípošová, CSc. - výkonná riaditeľka a tajomníčka Rady

Mjr. Mgr. Marta Bujňáková, Peter Grečko, Mgr. Peter Lazar, Mgr. Miroslav Nosál, Prof. PhDr. Peter Ondrejko, PhD., členovia Rady

REVÍZORKA: Ing. Zuzana Dzivjaková

GRÉMIUM KOORDINÁTOROV PON: PhDr. Jana Šípošová, CSc., Mgr. Iveta Schusterová, PhD., Mgr. Erik Papp, Mgr. Ing. Peter Ničík,

Mgr. Miroslav Nosál, Mgr. Alena Molčanová, JUDr. Alena Ondráčková, Anetta Smiková

PORADNE POMOC OBETIAM NÁSILIA V SR

Bratislava, Bezručova 6, Tel./Záznam.: 02 5263 2494, Fax: 02 5263 2495, e-mail: bratislava@pomocobetiam.sk

Trnava, Trhová 2, Tel./Fax/Záznam.: 033 5505 535, Mobil: 0907 380 642, e-mail: trnava@pomocobetiam.sk

Nitra, Coborihovo 2, Tel./Fax/Záznam.: 037 7721 209, Mobil: 0903 779 664, e-mail: nitra@pomocobetiam.sk

Trenčín, Palackého 29, Tel./Fax/Záznam.: 032 7442 403, e-mail: trencin@pomocobetiam.sk

Banská Bystrica, Dolná strieborná 2, Tel./Fax/Záznam.: 048 4152 323, Mobil: 0907 425 134, e-mail: bystrica@pomocobetiam.sk

Žilina, A. Bernoláka 47 (Žilinská knižnica), Tel./Fax: 041 7234 777, Mobil: 0905 988 600, e-mail: zilina@pomocobetiam.sk

Prešov, Požiarnická 3, Tel./Fax/Záznam.: 051 7711 524, Mobil: 0907 202 290, e-mail: presov@pomocobetiam.sk

Košice, Zádielska 1, Tel./Fax/Záznam.: 055 6252 929, Mobil: 0907 411 600, e-mail: kosice@pomocobetiam.sk

LINKA POMOCI OBETIAM

Zo Slovenska: 0850 111 321 Zo zahraničia: +421 2 5263 2494

KONTAKT:

POMOC OBETIAM NÁSILIA, P. O. BOX 83, 820 05 Bratislava 25, e-mail: info@pomocobetiam.sk

web: www.pomocobetiam.sk, IČO: 31795382, DIČ: 2021454798, číslo účtu: 4010114018 / 3100